Staten van Aruba
LT 2025-2026-1041

LANDSVERORDENING houdende regels met betrekking tot het instellen van een begrotingsfonds voor investeringen van het Land (Landsverordening Algemeen Investerings- en Ontwikkelingsfonds)

MEMORIE VAN TOELICHTING

no. 3

Algemene toelichting

§1. Inleiding

Het investeringsbeleid van het Land speelt een belangrijke rol in het ontwikkelingsproces van Aruba. Dit vooral als het gaat om openbare voorzieningen die niet of niet afdoende door de markt zelf voortgebracht kunnen worden. De economie en maatschappij van Aruba hebben sinds 1986 een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. De openbare voorzieningen hebben niet altijd gelijke trend kunnen houden met deze ontwikkeling. Het voorzieningenpeil is daardoor in veel gevallen van ondermaats niveau en vormt zelfs een risico voor het verdere ontwikkelingsproces.

Om aan deze onwenselijke situatie en de achterstanden op dit gebied een eind te maken is de aanwezigheid van voldoende structurele financiële ruimte bij het Land noodzakelijk. Dit dient uiteraard op een maatschappelijk en financieel verantwoorde wijze te gebeuren, met inachtneming daarbij van de beschikbare uitvoeringscapaciteit. Het effectief inkaderen van het investeringsbeleid van het Land vergt een afgewogen keuze over de wijze waarop aan dit beleid inhoud wordt gegeven, waarbij ook de instrumentkeuze van belang is. Deze moeten namelijk zorgen voor een effectieve uitvoering van het investeringsbeleid door het doelmatig inrichten van het algehele investeringsproces, vanaf beleidsformulering, via programmaformulering naar concrete projecten, waarbij elke beleidsstap is verankerd in bestuurlijke verantwoordelijkheid en begrotingstechnische discipline.

§2. Aanleiding en achtergrond

In het regeerprogramma van het Kabinet AVP-FUTURO is onder meer een brede beleidsgerichte aanpak aangekondigd door middel van instelling van een daartoe bestemd bijzonder fonds. Dit is naar het oordeel van de regering een geschikter vehikel voor de

uitvoering door het Land van de noodzakelijke investeringen. Dit investeringsfonds zal planmatig te werk gaan aan de hand van een meerjarige investeringsagenda met daarin aandacht voor onder meer de volgende beleidsgebieden over de periode van 2025-2035:
- Stedelijke- en regionale vernieuwing;
- Onderwijs en Innovatie;
- Energietransitie;
- Klimaatbestendigheid;
- E-government en versterking van het ambtelijk apparaat;
- Duurzame huisvesting;
- Infrastructuur; en
- Diversificatie van de economie (commerciële landbouw, FinTec, creative industry en blue economy).

Deze investeringsvoornemens zijn gericht op duurzaam economisch beleid en afgestemd op de beschikbare uitvoeringscapaciteit van het Land. De aanpak is van langdurige aard en vereist een vehikel dat is toegerust op de verdeling van de middelen, dat een robuuste governance-structuur bezit met voldoende controle op doelmatigheid en doeltreffendheid, en waarbij ook de controle door de Staten gewaarborgd is. Vanuit de overheid moet zekerheid worden geboden dat beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk worden ingezet en dat in verband daarmee een zorgvuldige en integrale besluitvorming is gewaarborgd. Hier komt bij dat de aard van een groot aantal investeringen de geoormerkte beschikbaarheid van middelen over een langere tijd dan één kabinetsperiode noodzakelijk maakt.

Om aan het bovenstaande gestalte te geven, wordt voorgesteld om een begrotingsfonds in te stellen. Door de middelen onder te brengen in een dergelijk fonds worden ze geoormerkt voor specifieke doeleinden. Hiermee kan worden geborgd dat schaarse middelen daadwerkelijk ingezet worden voor die doeleinden. Een eventueel saldo wordt meerjarig beschikbaar en de niet benutte middelen van het begrotingsfonds kunnen onbeperkt worden meegenomen naar het daaropvolgende begrotingsjaar.

§3. Achtergrond en nut van het Fonds

De keuze voor een begrotingsfonds vloeit aldus voort uit de ervaringen met het investeringsproces en de samenhang ervan met de huidige begrotingscyclus waarbij strategi-

sche investeringsbeslissingen te vaak onder druk staan van de jaarlijkse begrotingsdynamiek. Op een aantal punten sluit dit niet goed aan op de praktijk en de behoeften. Zo is de doorlooptijd van meeste projecten doorgaans langer dan de reguliere begrotingscyclus. Hierdoor is vaak niet mogelijk om binnen een dienstjaar de gehele totstandkoming van een financiële verplichting rond een project afgerond te krijgen. Dit hangt weer samen met de complexiteit van projecten en de vaak heersende marktomstandigheden, die ertoe leiden dat er een beperkt aanbod is aan gegadigden die een dergelijk project binnen het gewenste tijdsbestek kunnen aannemen. Momenteel leidt dit niet zelden tot mislukte aanbestedingen en het niet inzetten van begrotingsruimte ten behoeve van investeringen in noodzakelijke projecten.

Deze situatie is op diverse gelegenheden gesignaleerd door onder andere het College Aruba financieel toezicht (CAft) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Daarbij leggen deze instanties een relatie met het lage investeringsrealisatiepeil en stellen zij zelfs een drempelwaarde van 2% van het BBP als norm voor. Het gestaag verhogen van het investeringspeil is onder de huidige omstandigheden weliswaar niet onmogelijk, maar vergt veel inspanning. De huidige begrotingscyclus biedt niet de flexibiliteit die nodig is voor de risicobeheersing ten aanzien van de niet-realisatie van projecten, waardoor deze cyclus ook niet optimaal is voor de verhoging van het investeringspeil. Voorts beperkt deze begrotingscyclus de overheid in haar mogelijkheden om optimaal gebruik te maken van haar positie als grote marktpartij door middel van het meest gewenste aanbestedingsmoment. Het instrument begrotingsfonds biedt een structureel mechanisme om financiële middelen meerjarig en programmatisch te alloceren ten behoeve van maatschappelijke investeringsprioriteiten.

Hierbij is de meerjarige inkadering van investeringsprogramma's als uitdrukking van overheidsbeleid van cruciaal belang. Dit is niet alleen voor het eigen inzicht en het kunnen aantonen van de effectiviteit van de beoogde beleidsdoelstellingen over meerdere jaren, maar ook omwille van de aantrekking van middelen van bepaalde derden, waaronder Nederland en de Europese Unie. Een begrotingsfonds maakt dit mogelijk en is dus het meest geschikte instrument. Het biedt een structureel kader voor een meerjarige programmering met toegespitste allocatie van middelen, die los staan van de restricties van de jaarlijkse begrotingscyclus. Daarmee wordt het investeringsproces duurzaam verankerd en ruimte gecreëerd voor externe cofinanciering, alsmede een solide basis gelegd voor beleidsverantwoording op strategisch niveau.

§4. Hoofdlijnen en werking van het fonds

Het bovenstaande indachtig wenst de regering een begrotingsfonds in te stellen ten behoeve van de allocatie, besteding, administratie en verantwoording van de overheidsinvesteringen. Conform artikel 39 van de Comptabiliteitsverordening 1989 (AB 1989 no. 72) geschiedt de instelling van een begrotingsfonds door middel van een landsverordening. Het onderhavige ontwerp regelt daarom de instelling van het Algemeen Investerings- en Ontwikkelingsfonds, met bijbehorende voorschriften over de doelen, de aard van de uitgaven, de voeding en het beheer van dit begrotingsfonds. Hiermee worden alle investeringsprojecten van het Land structureel in programma's ten behoeve van de economie en maatschappelijke ontwikkeling geconsolideerd.

Vermeldenswaard in dit kader is dat gewerkt wordt aan een nieuw verslaggevingsstelsel voor het Land, dat ook aanpassingen van de comptabele wetgeving tot gevolg zal hebben en die mede van belang zijn voor het onderhavige begrotingsfonds. In het bijzonder gaat het om de wijze waarop het aparte vermogen van het fonds vorm wordt gegeven en beheerd, en hoe deze wordt verwerkt in niet alleen de begroting maar ook de jaarrekening van het Land. Tot nu toe wordt uitgegaan van een in de begroting van de ministeries (lees: de Landsbegroting) opgenomen bijdrage aan een apart fonds dat door middel van een aparte begroting worden gealloceerd. Hetzelfde geldt ook voor de jaarrekening van het fonds.

Gelet op de huidige uitdagingen voor het Land bij het beheer en de verantwoording van de bestaande begrotingsfondsen, zoals overigens ook wordt onderkend door de Algemene Rekenkamer van Aruba en de Raad van Advies, is het raadzaam om hiervan af te stappen. Met de invoering van het nieuwe verslaggevingsstelsel wordt voorzien in de mogelijkheid om zowel de begrotingen als de jaarrekeningen van de begrotingsfondsen met die van het Land te consolideren. Voor het begrotingsfonds aan de orde betekent dit dat de begroting ervan niet langer in een aparte landsverordening zal worden vastgesteld, maar onderdeel zal vormen van de Landsbegroting. Daarmee vervalt tevens de noodzaak van een afzonderlijke bijdrage als financieringsinstrument. De financiering van het fonds vloeit voort uit de financieringsstaat van de Landsbegroting, aangevuld met eventuele rechtstreekse bijdragen van derden waaronder Nederland, de Europese Unie en andere mogelijke bronnen. Van belang hierbij is ook de leenfaciliteit die is opgenomen in de voorgenomen consensus-rijkswet ter regeling van houdbare overheidsfinanciën van Aruba. Deze leenfaciliteit zal op verzoek van Aruba kunnen worden aan-

gewend voor het financieren tegen gunstige voorwaarden van kapitaalinvesteringen door het Land. In een zodanig geval zal de bijdrage vanuit de financieringsstaat van de Landsbegroting aan het begrotingsfonds via deze leenfaciliteit kunnen worden gefinancierd.

Hierboven is reeds aangegeven dat ook in internationaal verband wordt onderkend dat de investeringscyclus van overheidsprojecten langer duurt dan een reguliere begrotingscyclus.[1] De investeringscyclus omvat doorgaans het proces van planning, de allocatie van budget, inzet van mankracht en hulpmiddelen, meerjarigefinanciering, aanbesteding, uitvoering, monitoring en evaluatie. Dit alles vindt plaats in samenhang met het proces van beheersing van de risico's verbonden aan de uitvoering van grote meerjarige overheidsinvesteringen.[2] De sturing en beheersing van deze projecten vereist veel bestuurlijke en ambtelijke inzet, alsook informatievoorziening aan de beleidsverantwoordelijke ministers. Om te waarborgen dat investeringsprojecten zorgvuldig worden voorbereid, uitgevoerd en bewaakt, alsmede dat deze projecten daadwerkelijk bijdragen tot het oplossen van problemen, acht de regering het wenselijk dat deze overheidsinvesteringen binnen een tijdsbestek van twee jaren worden gerealiseerd. Een begrotingsfonds sluit hierop beter aan vanwege de saldo-overheveling die daarin kan worden gebouwd. Hierdoor gaan de beschikbare en/of overgebleven middelen niet verloren.

Voorts dient erkend te worden dat het huidige begrotingslandschap versnipperd is. Om deze reden en met het oog op de voorgenomen versterking van het financieel beheer acht de regering het wenselijk om binnen afzienbare termijn een tweetal fondsen op te heffen. Deze zijn het Interim-Wegeninfrastructuurfonds (zie AB 2002 no. 89) en het Onderwijsfonds (zie AB 2012 no. 44). Bij hun opheffing zal de financiële verantwoording in de geconsolideerde jaarrekening van het Land plaatsvinden, overeenkomstig de voorschriften van het nieuwe verslaggevingsstelsel. Hierbij zal worden aangesloten bij het thans lopende inhaaltraject bij de opstelling en controle van de jaarrekeningen van het Land, zoals ook voorzien wordt door artikel 18a van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft). Dit artikel bepaalt dat met ingang van het boekjaar 2020 en voor de

[1] Zie ook https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/public-investment-management-eu-key-features-and-practices_en, https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/461121468164052711/the-power-of-public-investment-management-transforming-resources-into-assets-for-growth, https://infrastructuregovern.imf.org/content/PIMA/Home/PimaTool/What-is-PIMA.html

[2] Zie ook p. 13 tot en met 16 van het Rapport van 10 januari 2018 van de Algemene Rekenkamer van Aruba.

daaropvolgende boekjaren een accountantsverklaring wordt verkregen over de financiele verantwoording van het Land.

§5. Doelstelling en reikwijdte

Het doel van het aldus met het onderhavige ontwerp in te stellen Algemeen Investerings- en Ontwikkelingsfonds (hierna aan te duiden als het Fonds) is het aanwenden van middelen ten behoeve van investeringen in het belang van Aruba. Met het Fonds wordt bijgedragen aan houdbare overheidsfinanciën als gevolg van de structurele gelijkelijke allocatie van investeringen door middel van meerjarige investeringsprogramma's. Deze programma`s kunnen via Fonds mede worden gefinancierd uit externe bronnen en worden separaat beheerd.

Vanwege zijn aard als algemeen investeringsinstrument van Aruba en de relatie met het financieel beheer van de middelen van het Land wordt het Fonds primair ondergebracht bij het ministerie dat belast is met financiën. Ter bevordering van zorgvuldigheid en transparantie in de voorbereiding van overheidsinvesteringen - waaronder de businesscase, scope, kostenraming, financiering en planning - acht de regering het wenselijk dat een zogenaamde investeringsevaluatiecommissie wordt ingesteld. In zekere zin wordt hiermee de bestaande ambtelijke commissie juridisch verankerd die sinds enkele jaren de reguliere investeringen van het Land evalueert op het vlak van duurzaamheid en de nadere doorwerking in de meerjarenbegroting.

In lijn met de huidige mondiale trend zal de investeringsevaluatiecommissie voorgenomen overheidsinvesteringen ook beoordelen op aspecten van milieu, maatschappij en governance en beheersing, zoals deze onder meer te vinden zijn in *environment, social and governance* criteria (*ESG-criteria)*.[3] Daarnaast vindt de toetsing plaats aan de hand van de beleidsprioriteiten van de regering. Het toetsingskader wordt om deze reden uiteindelijk vastgesteld door het bestuur.

[3] Zie voor criteria voor financiering in Europees verband, https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/disclosures/sustainability-related-disclosure-financial-services-sector_en, https://www.eurosif.org/policies/sfdr/, https://www.eurosif.org/policies/sfdr/

§6. Rolverdeling en verantwoordelijkheden bij het fonds

Beleidsverantwoordelijke	Hoofdtaak / Verantwoordelijkheid	Toelichting
Minister belast met Financiën	Eindverantwoordelijk fondsbeheer	Beheer van het fonds als geheel, inclusief saldo, totale financiële resultaten en vermogensontwikkeling; vaststellen van richtlijnen en voorschriften voor het beheer; verantwoording afleggen aan de Staten.
Minister belast met Algemene Zaken	Toezicht op beleidscoherentie	Waarborgt eenheid van beleid en afstemming tussen de ministeries; geen directe operationele rol in projecten.
Beheerders van het fonds	Operationeel beheer	Dagelijkse uitvoering van het fondsbeheer, voorbereiden van begrotingsvoorstellen, rapportages opstellen over saldo en bestedingen; rapporteren aan de minister belast met Financiën.
Investeringsevaluatiecommissie	Monitoring en advies	Beoordeelt investeringsvoorstellen op basis van vastgestelde criteria (regeringsbeleid, duurzaamheid, doelmatigheid, uitvoerbaarheid, sturing en beheersing); monitort voortgang van projecten; geeft advies aan betrokken ministers; geen bestuurlijke verantwoordelijkheid voor eindresultaat van projecten.
Directie Financiën	Intern financieel toezicht	Controleert financiële administratie en rapportages; adviseert ministeries en beheerders.
Centrale Accountantsdienst	Intern financieel toezicht	Controleert financiële administratie en rapportages.
College Aruba Financieel Toezicht	Toezicht op basis van Landsverordening Aruba financieel toezicht	Controleert naleving van Landsverordening Aruba financieel toezicht op alle geldstromen van het fonds; bewaakt financiële integriteit.
Algemene Rekenkamer Aruba (ARA)	Extern financieel toezicht	Toezicht op de besteding van middelen uit het fonds en naleving van financiële regels; rapporteert aan Staten.

§7. Financiële gevolgen

Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden van het Fonds en de daarmee samenhangende investeringsevaluatiecommissie binnen de bestaande ambtelijke kaders van met name de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie en de Directie Financiën valt. Dit betekent dat op korte termijn, behoudens de nog voor te stellen allocatie van middelen uit het Fonds, de beheerskosten van het Fonds binnen de huidige begrotingskaders zullen vallen en qua bedrijfsvoering niet tot extra kosten zullen leiden. Binnen één jaar na inwerkingtreding van deze landsverordening zal worden bezien of de in te zetten middelen toereikend zijn voor een adequate uitvoering en verantwoording.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Dit artikel bevat voor de toepassing van het onderhavige ontwerp de noodzakelijke begripsbepalingen. Zij komen bij de desbetreffende artikelen van dit ontwerp aan bod.

Artikel 2

Het eerste lid regelt de instelling van het Fonds dat de naam Algemeen Investerings- en Ontwikkelingsfonds zal dragen. Een begrotingsfonds wordt op grond van artikel 39 van de Comptabiliteitsverordening 1989 ingesteld bij landsverordening. De bepalingen inzake de inrichting en de indiening van de begroting van begrotingsfondsen zijn daarmee ook van toepassing op Fonds.

Het tweede lid beschrijft het doel van het Fonds, dat in de algemene toelichting al ter sprake is gekomen. Het derde lid regelt de voeding van het Fonds. Daartoe behoren ingevolge onderdeel a ten eerste de bijdragen die via de Landsbegrotingen aan het Fonds worden toegewezen ten behoeve van de investeringen van de ministeries. Echter, ook anderen dan het Land kunnen middelen bijdragen aan het Fonds. Deze worden genoemd in onderdeel b van het derde lid.

Artikel 3

Het eerste lid bepaalt dat de minister, belast met Financiën (de Minister) en de minister, belast met Algemene Zaken, met het beheer van het fonds zijn belast. Op de rol van de eerste is in de algemene toelichting al ingegaan. De tweede minister wordt genoemd

vanwege zijn hoedanigheid van minister-president en de ministerie-overstijgende rol die daarvan het gevolg is. Op uitvoeringsniveau zal het de directeur van de Directie Financiën zijn die het financieel beheer en de administratie van het Fonds zal bijhouden.

De gezamenlijke aanwijzing van deze ministers houdt in dat zij verantwoordelijk zijn voor de indiening van en verantwoording over de begroting van het Fonds conform de Comptabiliteitsverordening 1989 en de daaruit voortvloeiende regelingen, zoals de Regeling centrale begrotings- en financiële administratie (AB 1990 no. 58) en de Regeling overige financiële administraties (AB 1991 no. 115) die derhalve ook op het Fonds van toepassing zijn.

Aangezien de begroting van het Fonds steeds samen met de Landsbegroting zal worden ingediend, voorziet het tweede lid in de daarvoor noodzakelijke begrotingsdiscipline ten aanzien van het Fonds.

Het derde lid schept de mogelijkheid om de begroting van het Fonds als apart onderdeel samen te voegen wordt met de Landbegroting. Hiermee wordt vooruitgelopen met de voorgenomen herziening van de Comptabiliteitsverordening 1989, in het kader van de invoering van het nieuwe verslaggevingsstelsel in het dienstjaar 2026.

Het vierde lid regelt om dezelfde reden iets soortgelijks voor de jaarrekening van het Fonds.

Met het oog op de doelstelling van het Fonds en de daarmee samenhangende werkzaamheden, voorziet het vijfde lid erin dat de administratie van het Fonds zelfstandig ten opzichte van die van de Landsbegroting wordt bijgehouden. In verband hiermee voorziet dit lid in een eigen bevoegdheid voor de directeur van de Directie Financiën bij het verrichten van betalingen ten laste van het Fonds. Ook kan die functionaris ter uitvoering van zijn taken van eenieder de inlichtingen verlangen die hij daartoe noodzakelijk acht.

Ingevolge het zesde lid heeft de Centrale accountantsdienst (de CAD) toegang tot en inzage in de financiële administratie van het Fonds. Dit is wenselijk is voor het kunnen houden van audit-controles met de daaruit voortvloeiende controleverklaringen waaruit blijkt in hoeverre de middelen van het Fonds besteed zijn voor het daartoe bestemde

doel. De controleverklaring wordt afgegeven na toetsing van de wijze van besteding van de investeringen op basis van de onderhavige landsverordening, de Comptabiliteitsverordening 1989 en de daarop berustende regelgeving.

Artikel 4

Het eerste lid regelt de bestemming van de middelen van het Fonds overeenkomstig de doelstelling van het Fonds. Ten eerste kunnen middelen ter beschikking worden gesteld voor investeringen in de economie (onderdeel a). De ontwikkeling van de primaire sector kan als concreet voorbeeld worden genoemd. De economische ontwikkeling van deze sector is nodig voor het waarborgen van voedselzekerheid, werkgelegenheid en het bevorderen van duurzame productie. Ook kunnen investeringen worden gedaan ten behoeve van duurzame ontwikkeling en innovatie (onderdeel b). Deze onderwerpen moeten in brede zin worden gezien. Voorbeelden ervan zijn de ontwikkeling van nieuwe innovaties, kennis en technologieën.

Investeringen ten behoeve van de openbare voorzieningen (zie onderdeel c) zijn bedoeld om de levenskwaliteit voor iedereen te verhogen. Hierbij kan gedacht worden aan straatverlichting en onderwijs, maar ook aan de verbetering van de publieke ruimte door de aanleg van sportvelden, speeltuinen, pleinen en wandelroutes. De aanleg, verbetering, beheer en onderhoud en bediening van infrastructuur omvat de infrastructurele projecten in brede zin, zoals de aanleg van wegen, renovatie en onderhoud van scholen en gebouwen, de bouw van sociale woningen, enzovoorts. Verder is het een bekend gegeven de natuur van Aruba onder grote druk staat met de verdwijning van steeds meer flora en fauna. Daarom is het ook noodzakelijk de natuur te herstellen en om een verantwoorde balans te vinden tussen enerzijds wat de natuur kan dragen en anderzijds het toeristisch model van Aruba. Maatregelen die nodig zijn voor natuurherstel en -verbetering (bijvoorbeeld door middel van beplanting van bomen, en het behoud van natuurgebieden) kunnen vanuit het fonds gefinancierd worden.

Met onderdeel d kunnen overige investeringen uit het fonds worden bekostigd, zoals de uitgaven voor personeel en materieel en voor de ondersteuning van de bedrijfsvoering van het Land.

Met onderdeel e kunnen bijvoorbeeld investeringen in de digitalisering en modernisering van overheidsdiensten, zoals de ontwikkeling van digitale loketten of geïntegreerde in-

formatiesystemen, de modernisering van financiële beheers- en projectmonitoringssystemen, alsmede de aanschaf van materieel of technische voorzieningen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering, het beheer en het onderhoud van projecten die uit het fonds worden gefinancierd.

Het tweede lid regelt dat de financiering uit het Fonds alleen plaatsvindt voor investeringsprojecten die expliciet zijn opgenomen in de begroting. Die projecten moeten deel uitmaken van een meerjarige investeringsagenda, die per beleidsterrein is gestructureerd in programma's. Dit waarborgt transparantie, beleidsmatige samenhang en controleerbaarheid van de uitgaven.

Het derde lid bepaalt dat gelden die via artikel 2, tweede lid, onderdeel ben zijn verkregen, uitsluitend mogen worden besteed aan het doel waarvoor ze zijn toegekend. Dit versterkt de rechtmatigheid van besteding en voorkomt dat middelen worden ingezet voor andere doeleinden dan waarvoor ze zijn bedoeld.

Artikel 5

Deze landsverordening is tijdelijk en zij zal in beginsel gelden tot en met 2035. Het begrotingsfonds heeft dus eigenlijk een tijdelijk karakter, maar is verder niet nodig om in de citeertitel van deze landsverordening op te nemen. Het eerste lid regelt de bestemming van batig saldo bij niet-gebruik van toegekende projectbudgetten. Door expliciet te bepalen dat het batig saldo wordt aangewend voor de aflossing van door het Land aangegane geldleningen, wordt aangesloten bij een prudent financieel beleid en wordt vermeden dat middelen zonder beleidsmatige verankering beschikbaar blijven.

Het tweede lid voorziet in een vrijval van middelen wanneer binnen drie jaar geen aanvang is gemaakt met een begroot project. Hiermee wordt ongebruikte budgetruimte tijdig aangewend en wordt bevorderd dat projectvoorstellen realisatiegericht en tijdsbewust worden ingediend.

Het derde lid sluit deze regeling consistent af door het uit de vrijval voortkomende batig saldo in te zetten voor schuldaflossing. Dit versterkt de aflossingscapaciteit van het Land en draagt bij aan begrotingsconsolidatie, zonder nieuwe besluitvorming te vereisen. Deze bepaling bevordert de financiële discipline.

Artikel 6

Het eerste lid regelt de inhoudelijke vereisten voor de begroting van het investeringsfonds en wijkt bewust af van de jaarlijkse begrotingscyclus zoals vastgelegd in de Comptabiliteitsverordening 1989. Gelijktijdig met de begroting worden de investeringsprogramma's opgesteld en naar de Staten gestuurd, ter versterking van het budgetrecht en de informatiepositie van de Staten. De investeringsprogramma's bieden informatie over de meerjarige uitgaven voor de investeringen die direct ten laste van de begroting van het Fonds worden gebracht. De investeringsagenda geeft tevens een meerjarig overzicht van toekomstige en lopende investeringen die worden gefinancierd uit het Fonds op verschillende projecten of beleidsterreinen. Hiermee wordt meer inzicht over het verloop van de investeringen uit het Fonds verschaft via een bijlage bij de jaarlijkse ontwerpbegroting van het Fonds.

Het tweede lid beoogt transparantie en verantwoording over de allocatie van middelen binnen het Fonds. Door te bepalen dat investeringsprojecten inzicht verschaffen in de verdeling over programma's, projecten en beleidsterreinen, wordt een informatiestructuur gecreëerd die zowel intern als extern bruikbaar is voor monitoring, evaluatie en beleidsbijsturing.

Het derde lid regelt de sturing door de ministerraad. Door expliciet te verwijzen naar de doelstellingen van het Fonds (artikel 4, eerste lid, onderdelen a tot en met d), wordt geborgd dat elk investeringsprogramma inhoudelijk aansluit bij de strategische prioriteiten van het Fonds. Deze bepaling draagt bij aan beleidsmatige consistentie.

Het vierde lid regelt de toewijzing van middelen per investeringsprogramma door de ministerraad, onder budgetbeheer van de verantwoordelijke minister, en waarborgt transparante rapportage en verantwoording. Elke betrokken minister staat aan het hoofd van de bij landsverordening ingestelde ministeries (lees: de LIM).

Artikel 7

Dit artikel regelt de informatieverplichting en verantwoordingswijze met betrekking tot het Fonds, in aanvulling op de bepalingen uit de Comptabiliteitsverordening 1989. Het strekt ertoe om in afwijking van artikel 40, tweede lid, van de Comptabiliteitsverordening 1989 een verhoogde transparantie en tussentijdse controle door de Staten, met waarborging van externe toetsing door het College Aruba Financieel Toezicht. Hiermee

wordt beoogd dat het Fonds niet los functioneert van het begrotings- en verantwoordingsproces van het Land. Deze structuur waarborgt dat de Staten op regelmatige en gespecificeerde wijze inzicht krijgen in de financiële stromen van het Fonds en de inzet van de middelen. De keuze voor een halfjaarlijkse rapportage sluit aan bij de cyclus van een vastgestelde jaarlijkse Landsbegroting en Voorjaarsnota met suppletoire begroting en Najaarsnota met bijbehorende suppletoire begroting – en biedt voldoende tussenliggende toets momenten zonder disproportionele administratieve belasting.

Artikel 8

Bij het Fonds hoort een samenhangend stelsel van kaders en afspraken om tot zorgvuldige beoordeling van plannen en toedeling van middelen te komen. Een stelsel dat een voor alle betrokken partijen duidelijk, voorspelbaar en transparant procesverloop biedt waarin rollen, taken en verantwoordelijkheden helder zijn omschreven. Deze 'governance structuur van het fonds' wordt met dit artikel uitgevoerd. Met het eerste lid wordt de Investeringsevaluatiecommissie ingesteld die als centraal adviesorgaan fungeert bij de beoordeling van investeringen vanuit het Fonds.

Ingevolge het tweede lid adviseert de commissie de betrokken ministers bij het Fonds over de opbouw en uitvoering van het meerjarig investeringsprogramma, de toekenning van middelen aan projecten en de inhoudelijke kwaliteit van projectvoorstellen, waaronder hun bijdrage aan duurzaamheid, milieu, sociaal-maatschappelijke doelstellingen en beheers aspecten wordt voldaan zoals opgenomen in het tweede lid, onderdeel c.

De samenstelling van de adviescommissie is in het derde lid bepaald en de commissie bestaat uit deskundigen van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie, en die van de Directie Financiën. De commissie bestaat ook uit een door de minister voorgedragen ambtenaar en een door de minister, belast met algemene zaken, voorgedragen ambtenaar.

Het vierde lid bepaalt dat de commissie voorziet in de mogelijkheid voor de Investeringsevaluatiecommissie om zich bij haar werkzaamheden te laten bijstaan door externe deskundigen. Deze bepaling is facultatief van aard en biedt de commissie de ruimte om, indien nodig, aanvullende expertise in te schakelen voor specifieke technische, maatschappelijke of ecologische vraagstukken die voortvloeien uit projectbeoordeling.

Artikel 9

Dit artikel regelt met het eerste lid de interne organisatie van de Investeringsevaluatiecommissie.

Het tweede lid bepaalt dat de leden van de commissie uit hun midden een voorzitter kiezen en de specifieke werkwijze, waaronder ook valt de rolverdeling zelf en naar voorkeur kan vormgeven.

Het derde lid regelt een grondslag voor het kunnen stellen van nadere regels over de zelfstandige taakuitvoering van de leden van de Commissie, het afleggen van verantwoording door de Commissie alsmede het te hanteren toetsingskader. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan regels houdende de nadere uitwerking van de criteria waaraan getoetst wordt of departementale voorstellen voor goedkeuring in aanmerking komen, inclusief richtlijnen voor de toetsing en verantwoordingsvereisten.

Artikel 10

Het eerste lid legt vast dat de Investeringsevaluatiecommissie jaarlijks vóór 1 april een schriftelijk verslag uitbrengt aan de relevante ministers. Deze rapportage dient als instrument voor reflectie, beleidsmatige terugkoppeling en controle op de werking van het Fonds.

Het voorgestelde tweede lid schrijft voor dat het verslag drie belangrijke componenten bevat, (a) inzicht in goedgekeurde investeringsvoorstellen, (b) de financiële mutaties en bestedingen met betrekking tot deze voorstellen en (c) resultaatverantwoording over de uitvoering van deze voorstellen.

Artikel 11

Het eerste lid voorziet in de instelling van een tijdelijke evaluatiecommissie van onafhankelijke experts met als doel het beoordelen van de praktische doelmatigheid en doeltreffendheid van deze landsverordening binnen vijf jaar na inwerkingtreding. Het evaluatieverslag over de doelmatigheid en doeltreffendheid van deze landsverordening in de praktijk wordt naar de Staten verzonden.

Ingevolge het tweede lid wordt ter informatie ook een afschrift van het verslag toegezonden aan het College Aruba Financieel Toezicht en wordt het verslag ook op de al-

gemene website van de overheid gepubliceerd. Dit onderstreept het belang van transparantie en publieke toegang tot beleidsinformatie.

Artikel 12

Met dit artikel (overgangsbepaling) wordt voorzien in de structurele opname van door het Fonds verworven activa - materieel en immaterieel - binnen de geconsolideerde jaarrekening van het Land, te starten vanaf het dienstjaar 2024. Deze bepaling draagt bij aan de integrale weergave van investeringsresultaten en versterkt de transparantie en consolidatie binnen de publieke verslaglegging.

Artikel 13

Met dit artikel wordt voorzien in de formele intrekking van twee bestaande landsverordeningen, ten eerste de Landsverordening Interim-Wegeninfrastructuurfonds (AB 2002 no. 89) en ten tweede de Landsverordening Onderwijsfonds (AB 2012 no. 44). De intrekking van deze twee voornoemde fondsen is noodzakelijk om doublures in de financiering en investeringsregie te voorkomen en sluit aan bij de bredere doelstelling van het nieuwe investeringsfonds. De intrekking is bovendien van belang voor de huidige begrotingsdiscipline en daarmee wordt geborgd dat middelen uitsluitend via het nieuwe fonds onder toetsbare condities worden ingezet.

Voor wat betreft de Landsverordening Interim-Wegeninfrastructuurfonds kan worden opgemerkt dat in de considerans bij de Landsverordening van 17 september 2015 tot vaststelling van de begroting van het Interim-Wegeninfrastructuurfonds voor het dienstjaar 2015 (AB 2015 no. 48) staat vermeld dat het wenselijk is niet langer het Interim-Wegeninfrastructuurfonds als apart begrotingsfonds te hanteren en om deze landsverordening in te trekken. Bij amendement is destijds besloten om de voornoemde landsverordening met ingang van 1 januari 2016 niet in te trekken maar toch te handhaven en voort te zetten. Voorts kan worden vermeld dat na het dienstjaar 2015 geen begroting meer is vastgesteld voor dit fonds.

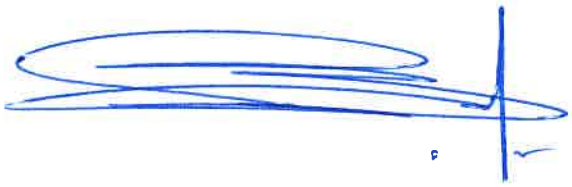
Het is ook de bedoeling om de Landsverordening Onderwijsfonds in te trekken. Vermeld kan worden dat met de Landsverordening van 31 juli 2018 tot vaststelling van de begroting van het Onderwijsfonds voor het dienstjaar 2018 (AB 2018 no. 51) voor het laatst een begroting van dit fonds is vastgesteld. De middelen gaan al sinds 2019 geheel via de Landsbegroting waarmee enige overlap wordt voorkomen.

Intrekking van de twee genoemde landsverordeningen voorkomt dat verouderde regelingen naast de nieuwe regeling blijven bestaan en draagt bij aan helderheid, uitvoerbaarheid en administratieve eenvoud.

Artikel 14

Het is de bedoeling dat deze landsverordening zo spoedig mogelijk in werking treedt. Om een ontwerpbegroting van dit Fonds in te kunnen dienen, dient het fonds formeel te zijn ingesteld. Dit brengt met zich mee dat het onderhavige wetsvoorstel tot landsverordening moet zijn verheven en in werking moet zijn getreden vóórdat de eerste ontwerpbegroting voor het Fonds, bij de Staten kan worden ingediend voor het begrotingsjaar 2026.

De minister van Financiën en Cultuur,
belast met de leiding van het ministerie van Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector,

De minister van Algemene Zaken, Innovatie,
Overheidsorganisatie, Infrastructuur en Ruimtelijke ordening,
belast met het ministerie van Algemene Zaken, Cultuur, Milieu en Natuur,

De minister van Justitie en Sociale Zaken,
belast me de leiding van het ministerie van Justitie, Integratie, Openbaar Vervoer en Energie,

